

FEVZİ ÇAKMAK KİMDİR ?

Mareşal Fevzi Çakmak, 12 Ocak 1876'da İstanbul Anadolu Kavağı'nda Çakmakogullarından Topçu Albayı Ali Sırrı ile Hesna Hanım'ın oğlu olarak dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini tamamladıktan sonra 29 Nisan 1893'te Harp Okuluna kaydolarak 28 Ocak 1896'da Piyade Teğmen rütbesiyle mezun oldu. Akabinde Erkan-ı Harbiye Mektebine girerek 25 Aralık 1898'de Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle bitirdi.

Bir süre Erkan-ı Harbiye (Genelkurmay) 4. Şube'de görev yaptıktan sonra 1899'da 3. Ordu'ya bağlı Metroviçe'deki 18. Fırka'nın kurmay heyetinde görevlendirildi. Balkanlar'daki Sırp ve Arnavut çetelere karşı verilen mücadeleye katıldı. Kısa aralıklarla terfi ederek 1907'de miralaylığa (albay) yükseldi. 1908 yılında İkinci Meşrutiyet ilan edildiğinde 35. Fırka Komutanı ve Taşlıca Mutasarrıfıydı. 1910'da Arnavutluk'ta çıkan ayaklanmayı bastırmakla görevlendirilen Kosova Kolordusu'nun kurmay başkanlığı'na atandı. 1911'de Trablusgarp Savaşı başlayınca Rumeli'nin savunmasıyla görevli Garp (Vardar) ordusunun kurmay başkanlığına getirildi. Balkan Savaşı (1912-1913) sırasında 21. Fırka Komutan Vekilliği ve Vardar Ordusu 1. Şube (Harekat Şubesi) Müdürlüğünü yaptı.

Sırp Cephesi'nde Vardar Ordusu Harekât Şube Müdürü olarak bulunan Fevzi Paşa'nın başarılı askerî faaliyetlerine rağmen, Garp Vilayetleri'nde 10 Mayıs 1913'den itibaren Türk Hakimiyeti sona ermiştir. 1913'te 5. Kolordu Komutanlığı'na atandı. Mart 1915'de rütbesi mirlivalığa (tuğgeneral) yükseltildi. I. Dünya Savaşı'nda Çanakkale, Kafkas, Suriye ve Filistin cephelerinde savaştı. 1918'de ferikliğe (korgeneral) yükseldi.

ÇANAKKALE CEPHESİ

Fevzi Paşa, V Kolordu (Osmanlı) Komutanı olarak 6 Ağustos ve 13 Ağustos 1915 tarihindeki muharebelere katılmıştır. Fevzi Paşa'nın komutasındaki XIII. ve XIV. Tümenler muharebeye katılmamış fakat 21 Temmuz'dan itibaren cepheye gelerek, I. Tüm. hariç yıpranmış ve yorulmuş eski tümenleri değiştirmişlerdir. Ayrıca İkinci Ordu (Osmanlı) Tümenleri'nin bölgeye gelmeleri üzerine VI. ve VII. Tümenler, Saros Gurubuna gönderilmiştir. 10 Aralık 1915'te Fevzi Paşa 5. Kolordu Komutanlığı kendisinde kalmak üzere, ek görev olarak Anafartalar Grubu komutan Vekilliğine görevlendirildi (Mustafa Kemal Bey ise 16 Aralık 1915'de cepheden ayrıldı). Bu muharebelerde V. Kolordu Komutanı olarak görev alan Fevzi Bey'in komutasındaki XIII. Tüm. 21 Ekim 1915'te Keşan'a hareket etti. XIV. Tümen ise 12 Ocak 1916'da bölgeden ayrıldı.

KURTULUŞ SAVAŞI

Mondros Mütarekesi imzalandığında sağlık nedenleri ile İstanbul'da bulunuyordu. 24 Aralık 1918'den 14 Mayıs 1919'a kadar Korgeneral rütbesiyle Osmanlı Devleti'nin Erkan-ı Harbiye Reisliği görevinde bulundu. 1. Ordu Müfettişliği, Askeri Şura üyeliği, Ali Rıza Paşa ve Salih Hulusi Paşa hükümetlerinde harbiye nazırlığı yaptı. İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından resmen işgalinin ardından Anadolu'ya geçmeye karar veren Fevzi Paşa, Nisan 1920'de Ankara'ya ulaştı. İstasyonda Mustafa Kemal Paşa tarafından törenle karşılandı. Birinci dönem TBMM'ye Kozan milletvekili olarak katıldı. 26 Mayıs 1920'de İstanbul Hükümeti tarafından ulusal hareketin önderlerinden biri olarak rütbesinin kaldırılmasına, nişanlarının geri alınmasına ve idamına karar verildi.

1922'de Genelkurmay Başkanı olarak Büyük Taarruz'un hazırlıklarıyla ilgilendi. Zaferle sonuçlanan Başkomutanlık Meydan Savaşı'nın ardından 31 Ağustos'ta rütbesi Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın tavsiyesi üzerine TBMM tarafından Müşirliğe (Mareşal) terfi ettirildi. Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Genelkurmay Başkanı oldu

CUMHURİYET DÖNEMİ

Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Vekilliği'nin kaldırılmasıyla; Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisliği 'ne atanan Mareşal Fevzi Çakmak, 30 Ekim 1924'e kadar TBMM'de İstanbul Milletvekilliği görevine devam etti. Mustafa Kemal Paşa'nın askerlik yapanların siyasete karışmamaları gerektiğine dair talimatından sonra, 31 Ekim 1924'te askerlik görevini, siyasete tercih ederek İstanbul Milletvekilliği'nden istifa etti. 2. Dünya savaşı çıktığında ordu

Verdun Savaşı artığı Fransız toplarıyla ve Sovyetler Birliğinden Moskova Antlaşması gereğince Batum'un onlara verilmesi karşılığında 1920li yıllarda gelen tüfeklerle donatılmıştı. Sadece 2 zırlı birlik vardı ve ordu Çakmak Hattı'nı Çatalca'ya kadar çekmişti çünkü Trakya daha geniş olduğu için savunulamıyordu. Türk ordusunun modernizasyonu ancak 1952 yılında Türkiye NATO'ya kabul edildikten sonra başlayabildi. Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisliği görevini 23 yıl yaptıktan sonra 12 Ocak 1944'de 68 yaşında Askerî ve Mülkî Tekaüt Yasası'na göre Tahdit-i Sin yani yaş haddinden dolayı emekliye ayrıldı.

1946 seçimlerinde Demokrat Parti listesinden bağımsız aday olarak TBMM'de VIII. Dönem İstanbul Milletvekili seçildi. 5 Ağustos 1946'da milletvekili seçilerek 22 sene sonra tekrar Meclise katılan Fevzi Paşa, Demokrat Parti genel başkanı Celal Bayar'ın dönemin Cumhurbaşkanı'nın demokratik seçimlere izin vermesi için söylediği "Devr-i Sabık yaratmayacağız" demesinden sonra partisinden istifa ederek, 19 Temmuz 1948'de Osman Bölükbaşı ile birlikte Millet Partisi'nin kurucu üyeleri arasında yer aldı.

10 Nisan 1950 tarihinde vefat etti. Cenazesi 12 Nisan 1950'de Eyüp Sultan Camisinden kaldırılırken cenaze namazında yüz binlerce vatandaş bulundu. Ailesinin isteğiyle Ankara'daki Devlet Mezarlığı'na nakledilmedi. Eyüp Sultan Mezarlığında Hüseyin Şeyh türbesine defnedildi.